

СПІШІМО ТВОРИТИ ДОБРО

Інтегровані уроки в початкових класах

Упорядник

ТІТЧЕНКО Ольга Михайлівна

ТЕРНОПОЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН

УДК 371.32
ББК 74.26
С 72

С 72 Спішімо творити добро. Інтегровані уроки в початкових класах / упорядкув. О.М. Тітченко. — Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. — 208 с.

ISBN 978-966-10-3000-7

У посібнику подано розгорнуті конспекти інтегрованих уроків та інтегрованих днів із педагогічного досвіду роботи вчителів початкових класів Тернопільської ЗОШ №27.

Для вчителів початкових класів, студентів педагогічних навчальних закладів.

УДК 371.32
ББК 74.26

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

Навчальне видання

Спішімо творити добро

Інтегровані уроки в початкових класах

Упорядник
ТІТЧЕНКО Ольга Михайлівна

Головний редактор *Богдан Будний*
Редактор *Наталія Шост*
Технічний редактор *Оксана Чучук*
Обкладинка *Володимира Басалиги*
Комп'ютерна верстка *Тетяни Шост*

Підписано до друку 24.03.2014. Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Гарнітура Times. Умовн. друк. арк. 12,09. Умовн. фарбо-відб. 12,09.

Видавництво «Навчальна книга – Богдан»
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного
реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК №4221 від 07.12.2011 р.

Навчальна книга – Богдан, просп. С. Бандери, 34а, м. Тернопіль, 46002
Навчальна книга – Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, 46008
тел./факс (0352) 52-19-66; 52-06-07; 52-05-48
office@bohdan-books.com www.bohdan-books.com

ISBN 978-966-10-3000-7

© Навчальна книга – Богдан, 2014

Передмова

Сучасне суспільство вимагає від сучасної національної школи нових підходів до навчання. Насамперед, це формування творчої особистості та забезпечення розвитку дитини, підготовка до реального життя. Для вирішення цих завдань існують різні шляхи. Одним із них є впровадження інтеграції.

Як відомо, інтеграція — це не нове явище у нашій національній школі. Відомий педагог К.Д. Ушинський саме за допомогою інтеграції письма та читання створив аналітико-синтетичний метод навчання грамоти, який використовуємо й сьогодні. Більш відомі інтегровані “Уроки мислення в природі” В.О. Сухомлинського захоплюють усіх педагогів. Саме такі уроки сприяють розвитку особистості школяра, допомагають дітям розуміти цілісність світу та усвідомлювати себе в цьому світі.

О.Я. Савченко стверджує, що об’єднання кількох предметів спрямоване на посилення інформаційного змісту та емоційне збагачення сприймання, мислення і почуття учня завдяки залученню додаткового цікавого матеріалу, що дає можливість з різних сторін пізнавати явища, поняття, що вивчаються, досягти цілісності знань учнів.

Інтегровані уроки мають великі розвивальні можливості. Особливо виразно можна побачити продуктивність застосування інтеграційного підходу до формування й удосконалення у молодших школярів мовленнєвої діяльності, яка в умовах початкового навчання відіграє провідну роль на всіх без винятку уроках. Найяскравіше виявляється на уроках української мови та читання, адже вони ґрунтуються на спільних дидактичних цілях, в їх основі лежать одні і ті ж види мовленнєвої діяльності.

Уроки інтегрованого змісту дають можливість об’єднувати теми рідної мови з тематикою предметів художньо-мистецького, естетичного напрямку. Різні види діяльності (художня праця, малювання, спів, слухання музики, читання, ліплення тощо) роблять інтегровані уроки цікавими, запобігають стомлюванню дітей, посилюють інтерес до навчання в цілому.

В.О. Сухомлинський порівнював думку дитини з ніжною трояндою, що не може квітнути без сонця. Бажання дитини вчитися в емоційному забарвленні думки, в почутті радісної схвильованості. Без цього емоційно-естетичного струменя не може повноцінно

розвиватися думка дитини, йти від наочних образів до абстрактних узагальнень.

Інтегруючи словесну творчість з різними видами діяльності дитини, і грою, спілкуванням з природою, музикою, малюванням, драматизацією, одержуємо можливість формувати граматичні уміння і правописні навички, розв'язувати мовленнєві завдання. На інтегрованих уроках школярі вчать думати. Спочатку спостерігають, дивуються, а потім порівнюють, аналізують, висловлюють власну думку, складають оповідання, казки, вірші, придумують музику, радіють пізнанню.

Звичайно, принцип інтеграції відповідає психічній та фізіологічній сутності дитини. Тому інтеграція навчального матеріалу допомагає реалізувати особистісно орієнтований підхід до навчання. Учителі Тернопільської загальноосвітньої школи I–III ступенів №27, вивчаючи і впроваджуючи інтегровано-діяльнісний підхід до навчання, проводять інтегровані дні та уроки. Конспекти цих уроків пропонуємо у нашому збірнику.

правильний розпорядок їхнього робочого дня. Переможе команда, яка швидше правильно перешикується.)

Складові режиму:

сніданок

вечеря

обід

- Ранкова гімнастика
- Водні процедури
- Прогулянка на свіжому повітрі
- Уроки в школі
- Підготовка домашнього завдання
- Заняття за інтересами

б) Підсумки змагання.

— Командир команди, яка перемогла, має честь відімкнути перший замок.

2-й ключ. Загальнорозвивальні вправи.

а) Виконання розминки по колу.

- Танцювальний крок з носка.
- Хід на носочках.
- Хід на п'яточках.
- Біг в повільному темпі.
- Біг із виносом ніг вперед.
- Біг із закиданням гомілок назад.
- Галопом.
- З переходом на ходьбу.

б) Гімнастичні вправи по колу.

- Мавпочки (під мелодію пісні “Усмішка” В. Шаїнського).
- Гусочки (під мелодію української народної пісні “Веселі гуси”).
- Дощик (під мелодію Л. Глібова “Човен хитається серед води”).
- Крокодили і чаплі (*під мелодію “Пісні крокодила Гени”*).

(Один з учнів, який найкраще виконував завдання, відмикає другий замок.)

3-й ключ. Гімнастичні вправи.

— Правильна постава — одна з найважливіших складових нашого здоров'я. Скажемо разом: “Я дбаю про свою поставу — тому здоровим буду”. Зараз ми проведемо вправи коригуючої гімнастики.

(Вправи виконують, сидячи і лежачи на підлозі.)

Вихідне положення: сидячи на килимках, корпус підтягнутий, руки відведені за спину.

- Розігрів стоп ніг.
- Нахил вперед.

- “Човник”.
- Прогинання назад, руки в упорі.
- Нахил назад із положення стоячи на колінах.
- Нахил вправо — вліво з відведеною ногою.
- Вправи на напруження і розслаблення м’язів.
- Ходьба по колу з пісочними мішечками на голові.

(Останній учень відкриває ключем скриньку.)

4-й ключ. Веселі старти.

— Зараз ми проведемо змагання між двома командами.

• До спини капітанів прив’язують стрічку (довгу). Щоб виграти, капітан повинен зняти стрічку з противника.

• Один учасник із команди сідає на крісло, йому прив’язують руки. Другому учаснику зав’язують очі і дають в руки джем. Він годує джемом сидячого. Виграє той, хто менше замщений.

• Два хлопці із однієї команди роблять “крісло” і садять на нього третього. Вони із одного кута повинні переносити його в другий.

• Два учасники притискають м’яч животами і проходять між кеглями.

• У мисці змішано горох і квасолі. Команда, яка швидше і чистіше відділить горох від квасолі, перемагає.

5-й ключ. Танець.

— Танці — це ще один ключ до здоров’я. Вам буде дуже легко виконати завдання нашого ключика.

(Учні виконують сучасний танець.)

6-й ключик. Душевна рівновага.

— Ви, напевне, сьогодні добре повеселилися, а тепер пора відпочити. Сядьте зручненько на килимки і проведемо вправи для розвантаження.

Вії опускаються. Очі закриваються...

Ми спокійно засинаємо.

Дихаємо легко, рівно, глибоко.

Руки наші відпочивають.

Ноги теж відпочивають.

Шия не напружена.

Голова нахилена.

Вушка сплять, брівки сплять,

губки сплять, спить язичок.

Дихаємо легко, рівно, глибоко.

Кобзарем його ми звемо —
так від роду і до роду
кожний вірш свій і поему
він присвячував народу.

Дитячі роки Т.Г. Шевченка

Ріс Тарас лагідною і чуйною дитиною. Найбільше він любив свою матінку. Та прийшов час, коли радість і втіха потьмарилась горем: померла мама, коли йому було 9 років. І почалося страшне сирітське життя при мачусі.

Коли Тарасові виповнилося 11 років, помер і батько. Хлопець залишає свою домівку, оселяється у дядка в школі, як школяр і дяків помічник.

В 14 років його забирають працювати до поміщицького маєтку, як кріпацького сина. Він жив у пана Енгельгардта. Важкі дитячі роки поет називає пеклом, мукою. Своє дитинство Тарас опише у віршах “Не називаю її раєм”, “Мені тринадцятий минало”...

Т.Г. Шевченко-художник

Потяг до малювання виявився у Тараса змалку. Прагнення навчитися малювати водило по селах у пошуках вчителя. Захоплення малюванням дорого коштувало Тарасові. Він був змушений займатися улюбленою справою таємно від пана. Коли злочин викрили, доводилося зносити жорстоку кару. Але ніяка кара не могла його зламати.

Доля Тараса круто змінилася у Петербурзі. Енгельгардт вирішив зробити з Тараса власного художника і віддав на навчання до майстра Ширяєва. З того часу Шевченко-художник і Шевченко-поет йшли поруч тернистими стежками життя.

Поступово Тарас знайомиться з талановитими художниками— Сошенком, Брюлловим, Жуковським. Саме вони викупили письменника з кріпацтва.

Т.Г. Шевченко — улюбленець дітей

Рано залишившись сиротою, Тарас Григорович на все життя зберіг любов до дітей. Він частував дітей гостинцями, віддаючи іноді за це останні гроші, дарував їм іграшки, книжечки. Своє ставлення до дітей передає у багатьох поетичних творах. “Садок вишневий коло хати”, “Зацвіла в долині червона калина”, “Тече вода з-під явора”, “Мені тринадцятий минало” — входять у дитячі душі змалку. Не дивно, що своєю простотою, деякі твори привер-

нули увагу композиторів. Зараз одну з них ви почуєте. (*Звучить пісня “Садок вишневий коло хати”.*)

“Кобзар” — це книга кожної домівки.

У 1840 році побачила світ книжка, яку зараз вшановують усі. Це “Кобзар”. З тих пір в народі поета називають незламним Кобзарем.

Було це давно. Три дівчинки сирітки, закінчивши читати “Кобзар”, витерли білими хустинками сльози і задумалися.

Старша сказала:

— Якби я була багатюю, то виткала б з чистого золота і срібла великий килим і накрила б ним могилу Тараса Шевченка.

— А якби я була багатюю, я б усю Чернечу гору, де могила Шевченка, тополями і калиною засадила, чудовими квітами всіяла.

Третя мовила:

— Якби я була багатюю, то купила б мільйон “Кобзарів” і в кожну бідну хату віднесла.

Ми перегорнули останню сторінку наших повідомлень. Переконала, що ви збагатили свої знання про Т.Г. Шевченка. І на закінчення хочеться побажати, щоб ви якнайчастіше відкривали “Кобзарі”. Тому що:

Пророчі думи в Кобзаревім слові
сплелись навіки в лавровім вінку,
і плине повінь щирої любові,
щоб в пісню перелитися дзвінку.

Підготувала вчитель II категорії Софіян З.З.

ЗМІСТ

Розділ I. Інтегровані уроки	5
1. Навчання грамоти. 1 клас	5
2. Основи здоров'я та навчання грамоти. 1 клас	8
3. “Я у світі” та позакласне читання. 3 клас	13
4. Розвиток мовлення і трудове навчання. 2 клас	19
5. Українська мова і розвиток мовлення. 2 клас	23
6. Читання і розвиток мовлення. 3 клас	37
7. Природознавство і трудове навчання. 3 клас	41
8. Громадянська освіта і читання. 4 клас	46
Розділ II. Бінарні уроки	53
1. Навчання грамоти. 1 клас	53
2. Трудове навчання та основи здоров'я. 3 клас	68
3. Читання та образотворче мистецтво. 3 клас	76
4. Громадянська освіта і читання. 3 клас	82
5. Основи здоров'я та фізична культура. 4 клас	98
6. Основи здоров'я та українська мова. 4 клас	107
Розділ III. Інтегровані дні	112
1. Мій слід на землі. 3 клас	112
2. “І на тім рушникові”. 3 клас	124
3. Прихід весни. 3 клас	146
4. “По Україні, з краю в край, ходить Святий Миколай”. 3 клас	164
5. Тарас Шевченко — України син. 4 клас	191